

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.ria), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiăna, Olteana, Oraviciăna, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vășcău), Trărnăveana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânămărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Reflexiuni

la articolul

„Băncile și funcționarii în fața scumpetei“.

— Articol din afară. —

Eră natural, ca cel puțin în forma unui astfel de articol să se atragă atențiunea celor în drept asupra sorții de tot maștere, a puținilor noștri funcționari aplicați direct în serviciul românesc. Din toți funcționarii, de cari dispunem, numai despre aceștia putem zice, că sunt ai noștri, că sunt creați de noi pentru noi. Cu toate aceste unii dintre ei au trebuit să facă triste experiențe tocmai în timpul acesta de grea cumpănă.

La începutul războiului, când cea mai mare parte din funcționari au fost înrolați, unii în rang de oficeri, și în urmare retribuiți dela stat și cu leafă de oficeri pe lângă plata de funcționari, atunci unele bănci imitând statul, care plăteă din aceeași pungă, au detras o parte din salariu, calculând, că plata de oficer și cu diferența, ce i-o dădeau băncile să nu treacă preste salariul, de care se bucurau înainte de războiu.

Această dispoziție aveă rezon la stat, care, cum am zis, plăteă din aceeași pungă. Dar n'aveă rezon la întreprinderile private. Afară de aceasta pentru salariul, ce-l primiau ca ofi-

ceri, le eră pusă în joc vieața. Dar prin detragerea salariului dela bănci în scopul egalizării au ajuns în situație mai grea familiile celor înrolați, cari în cea mai mare parte erau avizate a trăi din salariul redus primit dela bănci, nefiind în situațiune a cruță ceva pentru zilele grele de scumpete.

Constatate aceste fapte, la tot cazul ele au făcut și asupra funcționarilor interesați o oare-care impresiune.

Dacă însă unele bănci au imitat atunci statul în cele rele la aranjarea salarizării funcționarilor, ar fi numai just să cerem consecvența, ca și acum să-l imiteze în cele bune, la îmbunătățirile ce le face statul pentru funcționarii săi.

Prin adause de scumpete, de familie, de haine, de aprovizionare, statul redă funcționarilor săi și familiilor acelora sumele cruțate atunci. Ce fac însă băncile? Sunt bănci, cari conduse de oameni cu tragere de inimă pentru funcționarii lor, cearcă tot posibilul pentru ameliorarea sorții acelora. Sunt însă și bănci, cari rămân indiferente la suspinul și durerea funcționarilor lor. Și Doamne, amare sunt durerile unora.

Se zice, că ce pot face municipiile și statul, nu pot face băncile.

Eu cred, că lucrul nu e tocmai așa. Întâi, băncile au puțini funcționari, și în urmare cu

mult mai ușor pot vota ajutoare ca statul sau municipiile, cari au o mulțime de funcționari.

A doua, chiar și în timpul acesta băncile nu stau așa de rău cu bilanțurile, ca să nu se permită urcarea salarelor, respective ajutorarea funcționarilor. E drept, că împrumuturi noi nu se fac acum, și, că la toate băncile e un mare plus de bani neplăsați. Dar iarăși e adevărat și aceea, că acum s'au încassat o mulțime de interese restante, de multe ori sume, cari se considerau pierdute și cari măresc venitele băncii. E adevărat și aceea, că o mulțime de bănci și-au plătit aproape cu totul datoriile proprii, scăpând astfel de sume mari de camete, ce le plăteau pentru ele. E adevărat, că fiecare bancă are sume mari, ca depuneri, dar cu toate aceste plătind ele un % mic, totuși câștigă cel puțin 1%. În urmare nici o bancă nu e în situație așa de nefavorabilă, ca să nu poată sări în ajutorul funcționarilor săi. Ingrijind însă de funcționarii activi, să nu se uite nici soțiile și familiile celor înrolați și nici pensioniștii, cari cu toții sunt în cea mai mare strâmtoare.

Se poate, că la început abundența de bani să fi îndemnat pe mulți la o oare-care risipă, dar aceasta a trecut deja, ceea ce se observă la toate păturile societății. Astăzi fiecare are gândul de a putea trăi de azi pe mâine, de a se putea aproviziona cu strictul necesar. De altminterlea funcționarii ușuratici și indiferenți pentru interesele băncilor lor sunt în tot locul, dar aceștia sunt excepțiuni și nu e motiv a reține băncile noastre dela votarea de ajutoare pe seama altor funcționari, cari la tot cazul au dat dovadă de o mare modestie și resignare. Am înaintea mea cerințele mai noi ale funcționarilor dela băncile mari din Budapesta, cerințe, cari la tot cazul se vor împlini. Unde și când s'au gândit funcționarii noștri să-și formuleze astfel de cerințe față de băncile lor, cu toate că și ei sunt tot atât de îndreptățiți.

Dar ei n'au cerut și nici nu vor cere. Modestia îi oprește. Dar dacă ei nu o cer, atunci cu atât mai vărtos e datorința noastră să le dăm ce putem, căci prin aceasta mai mult li se câștigă încrederea și li se mărește râvna de lucru. Căci nu e lucru neînsemnat, că cu o treime din funcționari putem astăzi isprăvi lucrurile, aproape tot atâtea, ca înainte de războiu cu aceiași punctuositate.

E la tot cazul o prestațiune deosebită, care trebuie remunerată cât de cât. Să sperăm, că băncile noastre vor face tot posibilul pentru îmbunătățirea cea mai mare posibilă a sorții funcționarilor lor, și dacă e posibil, această îmbunătățire să se facă uniformă și cât mai repede.

Să nu se uite, că un ajutor și mai mic dat la timp, plătește mai mult ca unul mare, scos cu puterea.

Unul dintre funcționarii nemobilizați.

Scopurile și limitele politicii valutare.

Politica valutară trebuie să urmărească trei scopuri principale și anume:

1. să îngrijească, ca în circulațiune să fie totdeauna mijloace de plată suficiente, dar în nici un caz nu mai multe decât de fapt e trebuința;
2. să procure rezerva metalică necesară pentru susținerea valutei, îngrijindu-se în continuu de conservarea și dezvoltarea acestei rezerve și
3. să mențină paritatea devizelor.

* * *

Provederea circulațiunii cu mijloace de plată suficiente, apare — din punct de vedere tehnic — ca o problemă de tot simplă, dacă statul sau banca de emisiune s'ar mărgini la aceea, ca numai atâți bani să pună în circulațiune, de câți socotește, că e trebuință. Față cu banii mărunți, de fapt, așa se și purcede. Se pune în circulațiune atâta monedă, cât se află, că e nevoie, ca fiecare să poată avea destul pentru trebuințele zilnice. Ce privește însă celelalte mijloace de plată, nu se poate purcede prea arbitrar. Pentru acestea suma necesară nu se poate stabili atât de simplu, dat fiind, că trebuințele uneori sunt mai multe, alteori mai puține. Așa de pildă la pătrările de an, toamna etc., trebuințele sunt cu mult mai mari, ca în alte perioade ale anului. Din această cauză și pentru a avea o măsură oare care, trebuințele acestea se satisfac pe calea creditului dela banca de emisiune. Și dacă creditul este organizat pe baze solide și sănătoase, el este mijlocul și garanția cea mai bună, că în circulațiune nu vor ajunge mai multe mijloace de plată, de cât de fapt e trebuință. *Trebuințele de bani și de credit sunt deci barometrul, care are să reguleze și să limiteze circulațiunea normală a mijloacelor de plată.*

Pot obveni însă împrejurări extraordinare, ca de exemplu cele ale războiului actual, când statul, pentru acoperirea trebuințelor sale, e nevoit să pună în circulațiune, direct sau prin mijlocirea băncii de emisiune astfel de cantități de bani, încât suma lor să treacă mult peste raportul normal. În asemenea cazuri,

natural, limitele circulației normale în mijloacele de plată nu mai pot fi menținute. Ele se prăbușesc și în circulație se produce o stare anormală cu cele mai variate și neașteptate consecvențe, de cele mai multe ori păgubitoare pentru interesele economice de obște. Tocmai de aceea o politică valutară conștientă trebuie să facă tot posibilul pentru-ca să readucă circulația de bani la limitele regulate.

* * *

Procurarea rezervei metalice, înțelegem de aur, aparține problemelor mai ușor de realizat. Din această cauză, chestiunea procurării rezervei metalice e considerată de mulți ca o chestiune de ordin tehnic și nu valutar. Și în adevăr, procurarea aurului atât în monarhia noastră, cât și în alte state s'a făcut fără greutatea deosebite, prin împrumuturi și prin schimbarea argintului.

Dar, aurul odată procurat trebuie menținut și, după puțină, augmentat. Problema aceasta deja e mai grea. Aurul e o marfă foarte caprițioasă, care nu se poate menține cu forța. Fiind obiect pentru plătirile internaționale, menținerea și augmentarea lui depinde de împrejurări, pe cari băncile de emisiune trebuie să le stăpânească bine, căci altcum aurul li se duce chiar și fără voia lor.

Pentru menținerea aurului rolul principal îl au relațiile comerciale și financiare cu străinătatea, cum și puterea și istețimea băncilor de emisiune în scopul asigurării parității devizelor. Or, acesta este scopul ultim și cel mai important al politicii valutare, scop, pe care venim să-l expunem în cele ce urmează.

* * *

Rezerva metalică a băncilor de emisiune este — precum se știe — temeiul valutei de aur, cu deosebire față de străinătate, în primul rând față de statele, cari au valuta similară. Or, aceasta o admit chiar și aderenții teoriei cantitative, în frunte cu Knopp. Ei încă recunosc, că chemarea rezervei metalice este să susțină paritatea valutară față de străinătate, paritatea cursurilor de devize. Mai mult nu admit, dar nici nu e nevoie. E destul, că legătura între rezerva metalică și susținerea parității valutare, e admisă în unanimitate de toți financierii, fără deosebire.

Statele cu valută de aur trebuie să întrebuițeze toate mijloacele date pentru a susține paritatea valutară față de străinătate, căci altcum se expun a-și pierde ori cel puțin a li se reduce rezervele metalice. Mijloacele cele mai obicinuite în acest scop sunt: politica de devize și politica de discount.

Politica de devize constă în aceea, că la intervale și în conjuncturi favorabile, banca de emisiune cumpără devize asupra străinătății, pe cari le ține în portofoliul său și când e trebuința de ele, când cererea de astfel de devize e mare, le pune la dispoziție celor ce au de făcut plăți în statele străine. Prin aceasta împedecă urcarea peste parii a cursurilor de devize străine, ceea-ce în ultima analiză are de efect, că nu i se cere băncii de emisiune aur. Căci,

dacă banca de emisiune nu ar face aceasta și cursul devizelor s'ar urcă peste parii, cu alte cuvinte de ar fi mai scumpe ca aurul, atunci natural, cei ce au de făcut plăți în străinătate mai bucuroși vor cere și vor trimite aur. Pentru a împedecă deci exportul de aur, se apelează la politica de devize.

Politica de devize a fost cultivată cu mult succes de Banca Austro-Ungară până la declararea războiului european. În sensul legii, din devizele ce le avea în portofoliu, 60 milioane se puteau socoti în rezerva metalică, dat fiind că devizele sunt plăți în aur. Și alte bănci de emisiune, făceau politică de devize. Așa de exemplu banca imperială rusească. Singura bancă de emisiune, care nu este avizată la politica de devize, este banca Angliei, ale cărei cursuri față de străinătate se mențin totdeauna favorabil.

Să trecem acum la politica de discount, ca mijloc pentru susținerea parității valutare și conservarea rezervei metalice. Aceasta constă în faptul, că de câte ori cererile de credit față de băncile de emisiune sunt prea mari, se urcă etalonul de discount. Urmările sunt mai multe. Înainte de toate, cererile de credit se reduc și banca de emisiune nu mai este luată în considerare în măsură prea mare. Nu e silită să pună în circulație cantități prea mari de mijloace de plată. Mai departe, banii plasați în străinătate vin înapoi, aflând, — prin urcarea etalonului — o actualitate mai bună. Aceste și alte consecvențe ale urcării etalonului dau ca rezultat menținerea rezervei metalice și susținerea parității valutare.

Politica de discount au urmat toate băncile de emisiune, când trebuința le-a impus. Nici una așa de des și mult, ca banca Angliei. Aceasta ori de câte a voit să-și păzească sau să-și augmenteze rezerva metalică, a strâns robinetul etalonului de discount. Or, de câte ori a apelat la acest mijloc, urmarea a fost, că aurul a început să-i vină din toate părțile. Dar ceea ce a putut sau poate face banca de Anglia, nu poate face o altă bancă continentală. Nu, pentru-că nu au supremația economică a imperiului englez. Cu altă ocazie am arătat de exemplu că 98% din producțiunea totală anuală a aurului aparține la teritorii, cari politicește sau economicește stau sub stăpânire engleză. Băncile de pe continent cu politica de discount cel mult pot împiedeca emigrarea aurului. Rezultatele urcării etalonului pentru ele sunt cu mult mai neînsemnate, ca în Anglia.

Dar urcarea etalonului de discount lovește adânc interesele economice ale țării. Producției, comerțanții, industriașii etc., trebuie să plătească mai scump creditul. Cu alte cuvinte folosirea acestui mijloc pentru susținerea parității valutare și a rezervei metalice se face în detrimentul creditului țării. Din această cauză politica de discount este foarte des criticată și atacată atât în teorie, cât și în viața practică. Mulți se întreabă și desigur nu fără rezon, de ce să sufere creditul din cauza valutei? Alții din contră, de ce să sufere valuta din cauza creditului? Din controversele ace-

stea — deși se discută de multă vreme — încă nu s'a isbitut să se stabilească limitele, până la cari ar fi permis să se sacrifice unele din interese în contul celorlalte. Nimenea încă n'a putut preciza, în mod acceptabil, până unde să se extindă limita politiceia valutare? Este o chestiune foarte interesantă aceasta, cu care probabil ne vom ocupa în unul din articolele noastre viitoare.

Simțul practic și bancnotele rupte.

Simțul practic încă este unul din bunurile economice imponderabile. În momente de importanță simțul practic este în stare să acopere și să implinească trebuințe dela cele mai mici până la cele mai complicate. În decursul războiului actual trebuințe nenumărate au pus la probă spiritul practic al particularilor în cele mai diferite situații, uneori cu bun succes. Să nu ne îndreptăm atențiunea la mulțimea de surogate pentru atâtea și atâtea articole indispensabile, dintre cari multe surogate sunt dovedite ca simple specule spre *a sătură sfânta lăcomie de bani* a indivizilor. Abia se mai găsește azi articol de comerț netrecut prin metamorfoza invențiozității speculanților, sau mai la înțeles, abia se mai găsește azi articol nefalsificat. În loc de ouă se vând surogatele Pax, Cot-Cot și Doterol. În loc de oțet, Lymocitul; în loc de ceai, Textra; în loc de zahăr, zacharina; în loc de unsoare, margarina. Sfoara și în sfârșit chiar și stofele se fac azi din hârtie, iar guma e înlocuită cu arcuri subțiri de oțel. Azi dacă dorește cineva să se orienteze exact în privința calității oricărui articol, pe de o parte este expus la o mulțime de eventualități de a perde, de altă parte ignorând vreun lucru sau altul, poate suferi pierdere mai mare în lipsa respectivului surogat, care la adeică s'ar putea aplica de nevoie cu succes. S'ar putea zice, că în lumea de azi se cere dela fiecare om să fie înzestrat și să-și cultive propriul simț practic, probând totul și convingându-se însuș de folosul real al cutărui sau cutărui articol. Convingerea proprie, stabilirea adevărului, ce residă în orice lucru, în orice chestiune, este datorința fiecărui om de afaceri astăzi, când nimeni nu mai înșală, ci din contră, toată lumea se lasă a fi înșelată cu cele mai variate lucruri și chestiuni dela cele mai mici până la cele mai mari. S'ar putea zice, că omul nu mai este lup pentru semenul său, ci este vânătorul slăbiciunilor, vânătorul lipsei de prevedere a semenului său. Așadară lozinca generală nu mai este a înșelă, ci a întinde curse cât de ingenioase, și morala comerțului și industriei de astăzi, umbrită de o politică de războaie mondiale, nu-și face nici un scrupul din aceea, că cutare sau cutare, căzând în vre-o cursă, are să sufere mai mult sau mai puțin. Fiecare om este liber să-și întrebuițeze după cea mai liberă voință propriul simț practic, este liber să cadă în cursele întinse cu cea mai mare rafinerie, sau să le ocolească,

este liber să rezoneze și să hotărască, este liber să probeze, să se convingă sau să urmeze după așa-nu-mita gura lumii. Și într'un caz și într'altul poate suferi pierdere, dacă nu se razimă pe propriul său simț practic.

Șirele de mai sus le scriem cu ocazia apariției unui articol cât se poate de necesar la băncile noastre, ca și la toate băncile în general, unde este mare circulațiune de bancnote. Și unde nu este astăzi circulațiune de bancnote? Circulațiunea de bancnote formează doară obiect de plângere în toate părțile, căci aproape pretutindenea se întrebuițează bancnote în loc de metal.

Întrebuițarea hârtiei în locul metalului poate avea și părți bune, dar între alte însușiri rele nu este ultima nici împrejurarea, că bancnotele se rup, chiar și dacă calitatea hârtiei ar fi mai bună ca cea de azi. Se rup fie din neprecauțiune, fie din răutate etc., dar dacă se rup, se pot lipi. Numai cassierii băncilor au idee despre greutatea acestei chestiuni atât de importante și atât de migăloase.

Întrebarea este însă cum se lipesc bancnotele? De regulă se lipesc rău, fie cu foite de țigaretă și gumi arabicum, fie cu hârtie subțire anume preparată. Așadară nu putem stăruii din destul, ca cassierii băncilor noastre, cari sunt siliți vrând-nevrând să lipească bancnote rupte, să se convingă înșiși, dacă materialul corăspunde, sau nu.

D-l Petru Simtion, funcționarul «Albinei», ne-a arătat o proprie combinație de hârtie preparată, care este în stare să lipească bancnotele spre deplină satisfacție nu numai în privința durabilității, ci și în privința însușirii de *transparență deplină*. Hârtia d-sale se contopește, se asimilează, așazicând, cu hârtia bancnotei, și rămâne contopită cu aceasta și după ce s'a uscat.

Natural, că între condițiile acestea hârtia de lipit bancnote a d-lui Simtion nici chiar în timp de pace nu poate fi considerată ca «Kriegs-Ersatz», ci în practicitate poate întrece multe alte preparate de fabrică.

Astfel, fără a stăruii mult asupra calităților preparatului de lipit bancnote al d-lui Simtion, putem zice, că dela dânsul, care a dat biurourilor de bancă aparatul de calculat interesele, brevetat în 6 state, numai la lucruri practice ne putem aștepta. De astădată cassierul oricărei bănci, n'are decât să se convingă însuși la lipitul bancnotelor rupte, că d-l Simtion este unul dintre puținii noștri funcționari de bancă pătrunși de simțul practic.

Hârtia de lipit bancnote, despre care e vorba, se poate comandă numai direct dela d-l Petru Simtion, funcționar la «Albina», Sibiu, cu prețul de 10 resp. 20 fileri legătura, expediția gratis și franco.

Cooperativele la alții și la noi.

A 31-a adunare a *Uniunii cooperativei-Raiffeisen* săsești ne dă ansă să spunem, și pentru cetitorii noștri, câteva cuvinte asupra acestei adunări și în legătură cu acestea să insistăm și asupra situației cooperativei la noi.

I.

Adunarea *Uniunii cooperativei-Raiffeisen* săsești a avut loc în Sibiu la 18 Septembrie a. c. Au luat parte la ea 95 reprezentanți ai cooperativei. A fost reprezentată *Centrala însoțirilor de consum* prin directorul său și *Casa de păstrare generală din Sibiu* (die Hermannstädter allgemeine Sparcassa). Nu a lipsit nici episcopul săsesc, d-l *D. Teutsch*, și alți onorațiori.

Adunarea a fost prezidiată de avocatul Uniunii d-l *Dr. K. Wolff*, care a arătat în trăsuri generale, că icoana dezvoltării Uniunii în anul 1916 este aproape aceeași, ca și a anului 1915. *Numărul cooperativei de păstrare și credit* a fost de 184, al *cooperativei de pivnițe* 5, al *celor de mori* 1 și al *însoțirilor de consum* 59; în total deci 249. O singură cooperativă s'a desființat, dar s'a înființat, în altă comună, o cooperativă din nou.

Numărul membrilor cooperativei a crescut cu 495 la 21,033.

În *afaceri*, ca și în anul precedent, se constată aceleași apariții caracteristice ale timpului: la cooperativele de păstrare și credit abundența de bani, la însoțirile de consum lipsă de mărfuri. Situația împrumuturilor, *la cele dintâi*, a scăzut la K 8.769,905·81, replătindu-se din împrumuturi K 3.827,591·81. Celelalte poziții principale ale activelor sunt următoarele: realități K 1.577,510, depuneri la bănci K 6.622,522·17 (+ 3.558,957·70), alte bonuri (împrumuturi de războiu, hârtii de valoare) K 5.085,289·80 (+ 4.072,245·49), reserve K 2.121,802·11 (+ 210,439·72). Împrumuturi mai au cooperativele K 1.728,752·77 (- 2.218,469·53) și depozitele membrilor K 20.142,452·75 (+ 6.232,652·31). Suma venitului curat a fost de K 127,362·39 (- 34,542·44); 25 cooperative au încheiat, mai mult în urmă abundenței de bani, cu deficit K (17,526·79).

Dintre *însoțirile de consum* nici una nu a încheiat cu pierderi. Suma venitului curat a cooperativei se cifrează cu K 87,478·71 (+ 60,327·40). Ca bonificare a prețului mărfurilor au dat membrilor lor suma de K 22,853·36.

Centrala Uniunii a realizat un venit curat de K 44,935·82. Ea a plătit cooperativei o bonificare a prețului mărfurilor de 3%, în suma totală de K 18,780·59.

Secțiile cooperativei de pivnițe și pentru asigurarea vitelor, parte nu au putut să desvoalte, față de anii precedenți, nici o activitate, parte au dezvoltat numai o activitate minimală în urma împrejurărilor

anormale a prețurilor și a circulației, pe când cooperativa de *mori* a obținut și în anul 1916 un venit curat considerabil, așa că a putut să-și întărească considerabil fondul de rezervă și fondul pentru renovarea mașinilor.

Casa de păstrare generală din Sibiu a pus și în anul 1916 la dispoziția Uniunii cooperativei K 12,000 pentru *scopuri de reviziune*, care a necesitat 624 zile.

Fondul de pensie al Uniunii face K 52,737·48, iar *fondul pentru colonizări* o avere de K 37,000.

Uniunea a dat ajutoare însemnate și pentru 2 case pentru orfani, înființate în 2 comune, în cari se adăpostesc, primesc educație și cunoștințe economice 25 orfani, ai căror părinți au căzut jertfă războiului.

S'a înființat, mai departe un *fond pentru despăgubirea celor păgubiți prin războiu*, în suma de K 88,000.

La sfârșit s'au ținut două *conferențe*, una cu privire la *înființarea reuniunilor de înmormântare* în cadrele cooperativei Raiffeisen, alta referitor la *valorizarea cucuruzului* pregătind din el oleu și făină durabilă, apoi pentru îngrășarea porcilor, și despre întrebuintarea *coajei surcelelor tinere ca material de legat*, în locul rafiei și altor materialuri importate scump din alte țări.

II.

Comunicând datele de mai sus, se impun, lucru firesc, câteva reflexiuni asupra situației cooperativei la poporul nostru.

Ne-am sbătut și noi, să urnim din loc chestia cooperativei. S'a vorbit, s'a scris și s'a lucrat în acest scop.

Însă nu întotdeauna s'a apucat calea cea mai potrivită pentru ajungerea scopului. De aceea nici rezultatele, la cari s'a ajuns, nu sunt nici pe departe mulțumitoare.

Se începuse o mare acțiune cooperativă pentru *asigurarea vitelor*, care, după o scurtă durată, a încetat.

S'a început o acțiune cooperativă, cea mai veche la noi în comitatul Sibiiului, înființându-se un număr frumuseț de *Însoțiri de credit sistem Raiffeisen*, iar în anul 1914 s'a înființat și o *Centrală*, care să poată îmbrățișa aceste însoțiri și altele, deja existente, sau cari s'ar înființa în viitor.

În pragul războiului se pornise și la *Asociațiune* o acțiune cooperativă, care a trebuit să fie întreruptă din cauza războiului ce a urmat.

Mulțime de cooperative, unele de credit, altele de consum și de valorizare s'au înființat, rând pe rând, în cursul timpului, în diferite comune românești. Unele din aceste au intrat în legătură cu *Centrala regnicolară a însoțirilor de credit*, altele cu «*Hangya*», centrala însoțirilor de consum și altele s'au raliat în altă parte.

Cât de înălțător este, s. e., faptul, că Sașii pot să-și spună, până la una, toate însoțirile lor de credit,

de consum și valorizare. Cât de frumos este, că toate aceste însoțiri au fost create în urma unui impuls dat de căpeteniile lor, în mod sistematic și în toate comunele cu populațiune săsească. Și cât de folositor este că, după cum am arătat mai sus, de soarta acestor însoțiri se poartă atâta grije și se arată atâta interes.

Știm, că și «Solidaritatea» a luat în programul său de acțiune promovarea chestiunii cooperative. Și nu ne îndoim, că, după ce se vor potoli undele războiului, va stărui, și din partea sa, pentru răspândirea în cercuri tot mai largi a acestei chestiuni de viață pentru fiecare popor, ca astfel și în satele noastre să vedem pretutindeni răsărind și înflorind tot felul de cooperative.

Dar, și până atunci, trebuie să găsim căile și mijloacele de lipsă, pentru a ști în cari sate și orașe de ale noastre se află cooperative și anume ce fel de cooperative.

Știm, că unele date statistice de acest fel s'au publicat și până acum, în Anuarul băncilor noastre. Aceste date, în ce privește cooperativele, însă nu sunt complete.

În tot cazul, după războiu va trebui să se pornească, și la noi, o acțiune mai puternică, mai chibzuită și mai sistematică pentru înfăptuirea și dezvoltarea cooperativelor.

Să luăm pildă dela alții, cari, ca Sașii, au lucrat cu zel și înainte de războiu, dar lucră și în cursul acestuia pe toate terenele vieții, între aceste și pe terenul aducător de roade bogate al cooperației.

Prea multă organizație.

Cetim zilnic date asupra organizației fără păreche a poporului german. Și, ce e drept, numai cu o organizație minuțioasă și înțeleaptă a putut acest popor să lupte, așa cum a luptat, peste 3 ani de zile.

Îndeosebi organizația economică din timpul războiului a ajuns în Germania, la un astfel de grad, încât înșiși scriitorii germani din imperiu o caracterizează, ca trecând toate marginile.

Iată ce scrie un german despre organizația economică actuală din Germania.

Dacă în Austro-Ungaria se pune prea puțin preț pe o organizație intensă și unitară, aflăm acum în Germania un suprasuperlativ în lucrarea de organizare de orice soi. Și acum, ca întotdeauna, Berlinul merge, în ce privește activitatea de organizație, în fruntea imperiului german și se poate afirma în această ocazie cu considerare la prestațiunile de lucrare organizatorică a marelui Berlin, că în capitala Germaniei a erupt deodată o furie de organizație, care a cuprins tot ce numai se poate închipui și cuprinde cercuri tot mai extinse.

În locul prim dispune acum Berlinul de o sumedenie de oficii de războiu ale statului. Sunt de aceste deja așa de multe, că nu se mai pot număra

și e trebuință de un întinerar pentru a se putea omul orienta.

La oficiile de războiu înființate de autoritățile imperiului și ale statului se asociază un număr foarte mare de oficii comunale și așa numite mixte, la cari participă mai multe autorități și straturi industriale.

Aproape pentru fiecare product și pentru multe fabricate, cum și pentru animale se află întocmite oficii de războiu. Pentru unele produse se găsesc în Berlin mai multe oficii, așa d. e. pentru unsoare, cărbuni, cartofi, legume, făină ș. a. Pe lângă oficiile de unsoare comunale se află organizate oficii pentru distribuirea unsoarei și pentru valorizarea acesteia. Pe lângă oficiile de războiu s'au înființat societăți de războiu și comitete, uniuni de războiu etc. Intre altele se află un oficiu de distribuire al centralei pentru cumpărarea ouălor, o centrală pentru nutirea bolnavilor, un oficiu de valorizare a hârtiei vechi, un oficiu de valorizare a pelei brute, oficii pentru cărbuni, pentru oleu de uns, pentru lână și bumbac, pâne, făină, lapte, ouă, petrol, spirt, zahăr, metale, gumi, păstăioase, orz, curele, pele, materii brute, un oficiu pentru controlă, un oficiu pentru cămătăria de războiu și unul pentru presa de războiu, să nu se uite o judecătorie — arbitru de războiu — cum și numeroase oficii pentru alimentație, oficii pentru îmbrăcăminte și uniuni. Acestea aparțin, între altele, uniunea Woilach de războiu, uniunea de împletit și uniunea de funii. Intre societățile pe acții și cooperativele de războiu se numără, între altele, societăți pentru valorizarea peștelui, societatea pe acții pentru economia de războiu a oficiului de îmbrăcăminte a imperiului, oficiul de economie de războiu pentru industria ziarelor, societatea pe acții pentru trebuința de lână pe seama războiului, societatea pentru suc de napi pentru războiu, societatea pentru paie și torfă de războiu, uniunea pentru ață și pânză de războiu, societatea pentru cultura și valorizarea legumelor de războiu, societatea de războiu pentru poame uscate, pentru conserve de poame și marmeladă, pentru varză acra, pentru erică, pentru valorizarea peștelui din lacuri, pentru cumpărarea și distribuirea vinului de poame, societatea pe acții pentru pelea de războiu, societatea pe acții pentru metalele de războiu, societatea pe acții pentru cultura inului de războiu, cum și societatea pe acții pentru cultura urzicilor de războiu, uniunea pentru straie de războiu, societatea de valorizare a tapetelor de războiu, societatea pe acții pentru chemicalii de războiu etc. Astfel de probleme îndeplinesc și comitetele de războiu pentru rezerva de stoffe textile, pentru îmbrăcăminte caldă pe dedesubt, pentru oleuri și grăsimi, pentru cafea, tea, pentru stoffe suplimentare, pentru nutrețuri suplimentare, pentru fabrici de metal, pentru industrie pentru engrosiști de iută, pentru proprietarii de năi, pentru industria de bumbac și o mulțime altele.

Toate persoanele, cari sunt aplicate și funcționează în aceste organizații, bărbați și femei, funcțio-

nari, puteri auxiliare, servitori, raportori, etc. se ridică la sute de mii. Insoțirea centrală de cumpărare ocupă singură mai multe mii de funcționari și puteri auxiliare. Și numărul organizațiilor berlineze se sporește din zi în zi, pentru că zilnic sunt chemate la viață nouă organizații. Berlinul se îmbuibă formal într'o beție de organizații, care ia proporții neliniștitoare și prinde tot, ce pare propriu pentru scopuri de organizare.

După dispozițiile mai recente ale oficiilor imperiului trebuie să se pună acum un capăt furiei de organizare a Berlinului; aceasta va să zică, trebuie să se reducă la strictul necesar, pentru că cercurile dă-tătoare de ton au ajuns la convingerea, că și în organizație un *prea mult* influențează în mod primejdios. Înainte de toate s'au scumpit prin aceasta, fără scop, mijloacele de alimentație și alte articole de mai mare necesitate. În locul al doilea lucrarea de organizație absoarbe un număr nespuse de mare de puteri prețioase de lucru, cari tocmai acum, în vremile de războiu, s'ar putea valoriza mult mai bine și mai potrivit scopului în alte locuri și la alte trebi.

CRONICĂ.

Secretar de stat la departamentul comerțului a fost numit, zilele trecute, deputatul dietal al cercului Ilia și docent la universitatea de științe din Budapesta, dl *Dr. Hantos Elemér*.

Bărbat abia de 36 ani, cu studii înalte dela universitatea din Lipsca, Paris, Cambridge și Oxford, Dr. Hantos a devenit cunoscut și s'a distins în ultimii 10 ani prin o întreagă serie de lucrări economice-financiare de valoare, dintre cari unele au fost și premiate de Academia maghiară. Noul secretar de stat, este inițiatorul și întemeietorul Institutului regnicolar de pens. al institutelor de bani și al «Asociației regnicolare a institutelor de bani».

Este și un bun cunoscător al băncilor noastre și al relațiilor dela acestea, față de cari o arătat totdeauna interes și o bunăvoință deosebită.

De activitatea viitoare a tânărului secretar de stat care, pe lângă vastele sale cunoștințe teoretice, are și un simț practic deseobit de dezvoltat, sunt legate, cu temei, cele mai frumoase speranțe.

*

Trebuința de bucate și făină pentru scopuri industriale. Foaia oficială publică acum o ordonanță ministerială cu privire la acoperirea trebuinței de bucate resp. făină a berărilor, a fabricilor de malt, a fabricilor de spirt, a fabricilor de scrobeală, a brutăriilor ș. a.

Din această ordonanță dăm aici următoarele:

Berăriile pot să rețină resp. să cumpere pentru fabricarea berii în campania de producție a an.

1917/18 în total 240,000 măji m. de orz, iar *fabricile de malt* în total 160,000 m. m. de orz.

Fabricile de spirt pot să rețină resp. cumpere pentru producerea spirtului rotund 10,000 măji m. secară și 200,000 m. m. orz; secară și orz pot însă să rețină resp. procure numai acele fabrici de spirt, cari produc și *drojdiuțe* (aluășel). Grâu, îndoiture, meiu, hrișcă și ovăs în genere nu se pot prelucra în fabricile de spirt.

Ministrul pentru alimentația poporului poate să încuviințeze, din caz în caz, prin Soc. pe acții pentru produse de războiu, cantitățile, ce pot fi prelucrate pentru producerea de *cafea de malt, de orz și surrogat de cafea*.

Fabricile de scrobeală pot să procure pentru prelucrare, prin mijlocirea Soc. pe acții pentru prod. de războiu, și conform prescrișelor ministrului pentru alimentația poporului, 20,000 m. m. de grâu.

Fabricelor pentru producerea *prăjiturilor uscate a pesmeșilor ș. a.* de acest fel, ministrul pentru alimentația poporului, le dă din caz în caz, permisiune pentru procurarea făinei trebuincioase. Această dispoziție se referă și la fabricile pentru așă numitul *tarhon* și pentru *prăjiturile de făină. Brutăriile, brutarii, cofetarii, hotelierii, restauratorii* și alții, cari prelucra bucatele și făina, vor fi aprovizionați prin comitate.

Referitor la prețurile bucatelor pentru scopurile sus numite sunt valabile dispozițiile ordonanțelor Nr. 2638 și 2922 M. E. din an. 1917.

Record de iuțeală. Se scrie, că doi aviatori italieni au parcurs de curând distanța Turin-Londra în 5 ore și 20 minute, o distanță de cca 1000 Km. Ei au plecat la ciasurile 9 și 30 minute și au aterizat la 2 ore și 50 minute, aducând poșta. În fața unor astfel de prestațiuni omenești viitorul are să răspundă la întrebarea: Ce importanță mai au granițele statelor?

BIBLIOGRAFIE.

Extras din nouele tarife postale și scala de timbre. *Ediție de buzunar, prețul 20 fileri, editura «Revistei Economice».*

Satisfăcând unei trebuințe reale a celor interesați, acest mic Vademecum arată noua tarifă postală intrată în vigoare la 1 Octomvrie 1916, tarifa telegramelor precum și cele trei scale de timbre în conformitate cu noua tarifă intrată în vigoare la 1 Decemvrie 1916. Formatul ei fiind potrivit anume pentru a se purta în buzunar, cărticica aceasta promite a fi recunoscătoare tuturor celor, ce o vor avea la sine.

Se poate comandă la Administrația «Revistei Economice» în Sibiiu—Nagyszeben

A apărut în *Biblioteca băncilor române: «Cursul elementar de stenografie românească»*, prelucrat după

sistemul stenotachigrafic de Vasile Vlaicu și se poate procura dela: *Librăria arhiepiscopale din Sibiu* (Nagyszeben) cu *prețul de Cor. 2*— plus porto.

Cine se interesează de un *sistem cursiv* (nu geometric) de stenografie românească, cerând să i se împlinescă așteptările de *ușurință la învățat, practicitate, iuțeală la scris, și siguranță la cetit*, poate afla în cartea aceasta mulțămire stenografică. Comparând-o cu alte cărți, de alte sisteme, un stenograf român va mai afla însă în ea și alte calități folositoare.

Autorul fiind convins de calitățile sistemului, n'a pregetat a riscă spese urcate și muncă îndelungată pentru a da în mâna celor interesați: *funcționari, studenți și intelectuali*, ceva folositor ca stenografie românească.

Cartea are 2 părți: teoretică (tipărită) și practică (litografată). Partea teoretică este interesantă și instructivă, iar cea practică e precisă și completă.

Sumarul:

Reflexiuni la „Băncile și funcționarii în fața scumpetei”. — Scopurile și limitele politice valutare. — Simțul practic și bancnotele rupte. — Cooperativele la alții și la noi. — Prea multă organizație. — *Cronică*: Secretar de stat la departamentul comerțului. Trebuința de bucate și făina pentru scopuri industriale. Record de iuțeală. — *Bibliografie*: Extras din noile tarife poștale și scala de timbre. Stenografie românească.

Bărbat serios, necăsătorit, liber de miliție, cu cauție în bani, 1—2

caută post de cassar

la institut românesc. (A se întrebă la red. foi).

„ȘINCANA“

institut de credit și econ. soc. pe acții în Șincav.—Osinka.

Aviz.

«Șincana» institut de credit și economii soc. pe acții în Șinca-veche (Ó.Sinka) va fructifica în viitor toate depunerile anual numai cu netto 3% interese.

1—1

Direcțiunea.

„ȘERCĂIANA“

institut de credit și econ. soc. pe acții în Șercaia—Sárkány.

Aviz.

«Șercăiana» institut de credit și economii societate pe acții în Șercaia (Sárkány) va fructifica în viitor toate depunerile anual numai cu netto 3% interese.

1—1

Direcțiunea.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile și asigurări contra spargerilor. Mai departe mijlocește asigurări: contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbații de încredere ai societății. Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste K 400,000.—
Daune plătite până la finea anului 1916 preste „ 250,000.—

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.